

Tisková zpráva

Mínění o motivech vstupu do politiky – únor 2018

- ⊙ Za nejdůležitější důvody pro zapojení do politického života veřejnost považuje získání moci a získání majetku (zhruba polovina dotázaných uvedla „rozhodně důležité“, další třetina „spíše důležité“)
- ⊙ Za relativně nejméně důležité veřejnost považuje pomoc při řešení problémů společnosti a prosazování svých představ (pětina dotázaných „rozhodně důležité“, necelá polovina „spíše důležité“)
- ⊙ Od minulého šetření v roce 2016 statisticky významně poklesla důležitost motivů spojených s majetkem (o 9 procentních bodů v odpovědi „rozhodně důležité“), s mocí (o 4 procentní body) a s osobním vyniknutím (o 7 procentních bodů). Naopak posílil význam pomoci řešit problémy společnosti (o 9 procentních bodů vzrostl podíl „rozhodně důležité“ a o další 4 procentní body vzrostl podíl „spíše důležité“) a v menší míře i význam prosazení své představy o uspořádání společnosti (o 5 procentních bodů).

Zpracoval:

Milan Tuček

Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.

Tel.: 210 310 593, milan.tucek@soc.cas.cz

V únoru 2018 byly v rámci bloku o občanské angažovanosti a participaci na veřejném životě pokládány otázky mapující mínění občanů o motivech pro vstup do politiky.¹

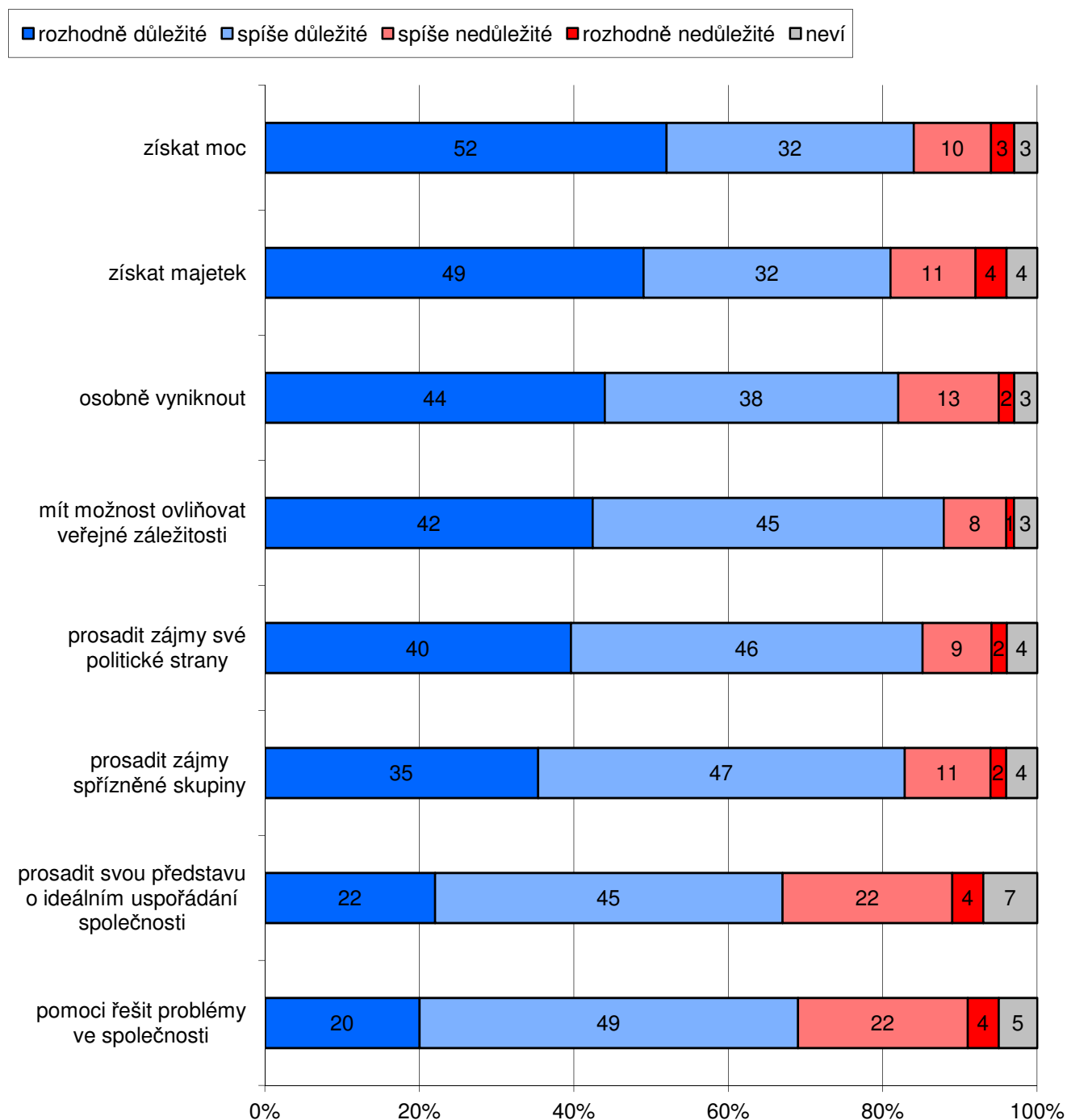
Jak ukazují výsledky šetření zachycené v grafu 1, všechny předložené pohnutky, proč se někdo může chtít zapojit do veřejného života, se většině občanů jeví jako opodstatněné a tudíž poměrně důležité. Součet podílů odpovědí „rozhodně důležité“ a „spíše důležité“ u prvních šesti položek dosahoval mezi 80 a 90 %. I u dvou relativně nejnižě hodnocených pohnutek – prosazování své představy o ideálním uspořádání společnosti a pomoci při řešení problémů ve společnosti – se deklarovaná důležitost těchto motivů v součtu pohybovala na úrovni okolo dvou třetin. To, co jednotlivé položky a vnímání jejich důležitosti vzájemně od sebe odlišovalo, byl proto hlavně samotný podíl těch, kdo je označil za „rozhodně důležité“.

Z tohoto hlediska se jako nejdůležitější jeví touha získat moc a majetek, které zhruba polovina českých občanů (52 %, resp. 49 %) pokládá za „rozhodně důležité“. Jen o málo méně významnou pohnutkou ke vstupu do politiky v očích veřejnosti je snaha osobně vyniknout, což za „rozhodně důležité“ označilo 44 % dotázaných. Dvě pětiny pak takto hodnotí možnost ovlivňovat veřejné záležitosti (42 %) nebo prosazování zájmů vlastní politické strany (40 %). Motiv prosazení zájmů spřízněné skupiny považuje za rozhodně důležitý třetina dotázaných (35 %). Idealistické motivy jako je prosazování své představy o ideálním uspořádání společnosti a pomoc při řešení problémů ve společnosti za „rozhodně důležité“ připisuje politikům pětina veřejnosti (22 %, resp. 20 %). Je ovšem pravda, že zároveň téměř polovina dotázaných považuje tyto idealistické motivy za „spíše důležité“.

Faktorová analýza daného bloku položek vydělila dva vzájemně nezávislé faktory (vyčerpaly 62 % variance). První faktor vytvořily motivy spojené se získáním moci, majetku a osobním vyniknutím a odmítnutím motivu „pomoci řešit problémy společnosti“. Tento motiv spolu s „prosazením představ o ideálním uspořádání“ tvořily jádro druhého faktoru. Motivы spojené s politickou stranou a spřízněnou skupinou „skórovaly“ v obou faktorech, což ukazuje na dvojí vnímání těchto motivů (demokratické versus klientelistické fungování politických struktur). Výsledek faktorové analýzy potvrdil výše uvedenou interpretaci: idealistické versus čistě mocenské pohnutky.

¹ Znění otázky: „Řekněte mi prosím, proč se podle Vás zapojují lidé do politického života? Jak důležité nebo nedůležité jsou pro ně následující důvody? a) Pomoci řešit problémy ve společnosti, b) osobně vyniknout, c) získat moc, d) prosadit svou představu o ideálním uspořádání společnosti, e) mít možnost ovlivňovat veřejné záležitosti, f) prosadit zájmy své politické strany, g) získat majetek, h) prosadit zájmy spřízněné skupiny.“ Varianty odpovědí: rozhodně důležité, spíše důležité, spíše nedůležité, rozhodně nedůležité.

Graf 1: Důležitost důvodů, proč se lidé zapojují do politického života

Pozn.: Položky jsou v grafu řazeny sestupně podle velikosti podílu odpovědi „rozhodně důležité“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 3. – 15. 2. 2018, 1119 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Podrobnější analýza ukázala, že názorové diference vázané na věk, vzdělání, životní úroveň či politickou orientaci jsou vesměs nepodstatné. Výsledek faktorové analýzy, který nás upozornil na význam motivace „řešit problémy společnosti“ z hlediska obecné struktury motivů, nás vedl k tomu, že jsme tento motiv poměřili s otázkou, která

zjišťovala spokojenost s fungováním demokracie. Zjistili jsme podstatnou souvislost mezi oběma postoji. Ti, kteří považují motiv „řešit problémy“ za rozhodně důležitý, jsou ze dvou třetin rozhodně nebo spíše spokojeni s fungováním demokracie u nás. Naopak, ti kteří tento motiv považují za rozhodně nedůležitý, jsou z 55 % nespokojeni s fungováním demokracie. Třetina z těch, kteří byli rozhodně spokojeni s fungováním demokracie, uvedla, že daný motiv „řešit problémy společnosti“ je rozhodně důležitý a další polovina, že je spíše důležitý. Ve skupině rozhodně nespokojených s fungováním demokracie, uvedla jen pětina, že tento motiv je rozhodně důležitý a jen další čtvrtina, že je spíše důležitý.

Ve srovnání s předešlým šetřením (viz tabulku 1) statisticky významně pokleslo procento těch, kteří politikům připisují zistné motivy (majetek o 9 procentních bodů v podílu „rozhodně důležité“, osobní vyniknutí o 7 procentních bodů, moc o 4 procentní body). Došlo k návratu na hodnoty zjištěné v letech 2010, 2014 a 2015. Zároveň významně vzrostl podíl těch, kteří připisují velkou důležitost snaze přispět k řešení problémů ve společnosti (zatím na nejvyšší hodnotu od počátku zjišťování v roce 2010). V součtu podílů rozhodně a spíše důležitých se mírně zvýšil i význam připisovaný možnosti prosadit svou představu o ideálním uspořádání společnosti, který se tak vrátil na úroveň z let 2015 a 2014.

Tabulka 1: Důležitost důvodů, proč se lidé zapojují do politického života – časové srovnání (%)

	2010		2012		2014		2015		2016		2018	
	RD	SD	RD	SD	RD	SD	RD	SD	RD	SD	RD	SD
Získat majetek	53	30	61	30	53	33	51	34	58	31	49	32
Získat moc	51	34	58	32	52	35	51	36	56	32	52	32
Osobně vyniknout	45	40	51	41	45	42	45	43	51	39	44	38
Prosadit zájmy své politické strany	40	43	38	47	38	45	36	47	40	46	40	49
Mít možnost ovlivňovat veřejné záležitosti	36	52	36	46	42	47	39	50	38	50	42	45
Prosadit zájmy spřízněné skupiny	33	48	34	48	36	48	32	53	33	49	35	47
Prosadit svou představu o ideálním uspořádání společnosti	20	40	15	39	22	42	21	46	19	43	22	45
Pomoci řešit problémy ve společnosti	16	47	10	38	17	48	17	47	11	45	20	49

Pozn.: RD-rozhodně důležité, SD spíše důležité.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost

Technické parametry výzkumu

<i>Výzkum:</i>	<i>Naše společnost, v18-02</i>
<i>Realizátor:</i>	<i>Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Projekt:</i>	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Termín terénního šetření:</i>	<i>3. – 15. 2. 2018</i>
<i>Výběr respondentů:</i>	<i>Kvótní výběr</i>
<i>Kvóty:</i>	<i>Kraj (oblasti NUTS 3), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
<i>Zdroj dat pro kvótní výběr:</i>	<i>Český statistický úřad</i>
<i>Reprezentativita:</i>	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
<i>Počet dotázaných:</i>	<i>1119</i>
<i>Počet tazatelů:</i>	<i>237</i>
<i>Metoda sběru dat:</i>	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem - kombinace dotazování CAPI a PAPI</i>
<i>Výzkumný nástroj:</i>	<i>Standardizovaný dotazník</i>
<i>Otázky:</i>	<i>pd.5a – pd.5h</i>
<i>Kód zprávy:</i>	<i>pd180320</i>
<i>Zveřejněno dne:</i>	<i>20. března 2018</i>
<i>Zpracoval:</i>	<i>Milan Tuček</i>

Slovníček pojmů:

Kvótní výběr – napodobuje strukturu základního souboru (u nás je to obyvatelstvo České republiky starší 15 let) pomocí nastavení velikosti vybraných parametrů, tzv. kvót. Jinými slovy kvótní výběr je založen na stejném procentuálním zastoupení vybraných vlastností. Pro tvorbu kvót používáme údaje z Českého statistického úřadu. V našich výzkumech jsou stanoveny kvóty na pohlaví, věk, vzdělání, region a velikost obce. Vzorek je tedy vybrán tak, aby procentuální podíl např. mužů a žen ve vzorku odpovídal procentuálnímu podílu mužů a žen v každém kraji ČR. Podobně je zachován procentuální podíl obyvatel jednotlivých krajů ČR, občanů různých věkových kategorií, lidí s různým stupněm dosaženého vzdělání a z různých velkých obcí.

Reprezentativní výběr je takový výběr z celé populace, z jehož vlastností se dá platně usuzovat na vlastnosti celé populace. V našem případě to tedy znamená, že respondenti jsou vybráni tak, abychom zjištěné údaje mohli zobecnit na obyvatele České republiky starší 15 let.

Centrum pro výzkum veřejného mínění (CVVM) je výzkumným oddělením Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i.. Jeho historie sahá do roku 1946, kdy jako součást Ministerstva informací začal fungovat Československý ústav pro výzkum veřejného mínění. Současné Centrum vzniklo v roce 2001 převedením svého předchůdce (IVVM) z Českého statistického úřadu do Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i.. Včlenění do vědecké instituce zaručuje kvalitní odborné zázemí a kredit pracoviště; jako součást akademického prostředí musí CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., splňovat veškeré nároky a dosahovat tak té nejvyšší odborné úrovně. Hlavní náplní práce oddělení je výzkumný projekt Naše společnost, v jehož rámci je prováděno deset šetření ročně. Jedná se o průzkum veřejného mínění na reprezentativním vzorku české populace od 15 let, kterého se vždy účastní přibližně 1000 respondentů. Omnibusová podoba dotazníku umožňuje pokrýt velkou šíři námětů, a do šetření jsou proto pravidelně řazena politická, ekonomická i další obecně společenská témata. Jsou využívány jak opakované otázky, které umožňují sledovat vývoj zkoumaných jevů, tak náměty nové, reagující na aktuální dění. Díky dlouhodobému a kontinuálnímu charakteru je tento vědecký projekt zkoumání veřejného mínění v České republice ojedinělý.

↓